

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2016. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

 _____

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Županijskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

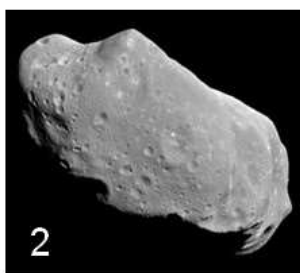
U PRVA ČETIRI ZADATKA DOPUNI REČENICE.

- 1** 1. Oblik Zemlje spljošten na polovima, sa svim ravninama i neravninama na površini, naziva se _____.
- 1** 2. Koliko dana ima 2016. godina? _____
- 2** 3. Ime najdublje depresije na Zemlji je _____ . Ime kontinenta na kojemu se nalazi ova depresija je _____.
- 3** 4. Iznenadno podrhtavanje Zemljine površine nazivamo _____. Mjesto na Zemljinoj površini gdje je to podrhtavanje najjače i ujedno središte podrhtavanja nazivamo _____. Uređaj kojim se to podrhtavanje mjeri naziva se _____.

SLJEDEĆI ZADATAK RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH FOTOGRAFIJA. POVEŽI POJMOVE UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA. JEDNA FOTOGRAFIJA I JEDAN OPIS NE MOGU SE POVEZATI.

- 3** 5. Na crte uz pojmove upiši odgovarajući broj fotografije i odgovarajuće slovo opisa svemirskih tijela.

_____ komet   _____ meteor   _____ meteorit

- A** Malo svemirsko tijelo koje izgara prilikom prolaza kroz Zemljinu atmosferu.
- B** Malo svemirsko tijelo koje ne izgori u Zemljinoj atmosferi i padne na Zemljinu površinu.
- C** Malo svemirsko tijelo, nepravilnog oblika, koje se okreće oko planeta.
- D** Malo svemirsko tijelo koje se sastoji od kamena, prašine i leda, a na svom putu oko Sunca mogu se Suncu jako približiti nakon čega se od njega jako udaljavaju.

U SVAKOM OD SLJEDEĆIH PET ZADATAKA DVA SU ODGOVORA TOČNA. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

- 2** 6. Koji su od navedenih reljefnih oblika nastali djelovanjem morskih valova?
a) sutjeska   b) klif   c) žalo   d) ponikve   e) fjord
- 2** 7. Koje su dvije reljefne uzvisine od navedenih najviše?
a) Ande   b) Alpe   c) Himalaja   d) Velebit   e) Kavkaz
- 2** 8. Koje su od navedenih uzvisina stara gorja?
a) Kordiljeri   b) Ural   c) Medvednica   d) Dinara   e) Risnjak

- 2 9. U kojim se toplinskim pojasevima nalazi Južna Amerika?
a) sjeverni hladni   b) sjeverni umjereni   c) žarki
d) južni umjereni   e) južni hladni

- 2 10. Koji su površinom dva najveća kontinenta Novog svijeta?
a) Sjeverna Amerika   b) Azija   c) Afrika   d) Južna Amerika   e) Antarktika

**U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA
KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA
U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.**

- 2 11. Zrakoplov je 3. siječnja 2016. godine poletio najkraćim putem iz Azije prema Sjevernoj Americi u smjeru **istoka / zapada** i pritom će preletjeti **Atlantski ocean / Tihi ocean**. Prelaskom preko **datumske granice/ sumračnice** datum će se promijeniti i zrakoplov će doći u područje na Zemlji gdje je datum **2. siječnja / 4. siječnja** 2016. godine.

- 2 12. Izmjena godišnjih doba je posljedica nagnutosti Zemljine osi i **Zemljine revolucije / Zemljine rotacije**. Izmjenom godišnjih doba u svim dijelovima Zemlje se izmjenjuje duljina trajanja dana i noći. Od 21. lipnja do 21. prosinca trajanje dana u odnosu na noć na sjevernoj polutki sve je **duže / kraće**. Prvog dana ljeta na južnoj polutki, u nekim dijelovima Australije dan traje približno **8 sati / 16 sati**. Prvog dana proljeća na sjevernoj polutki, u Hrvatskoj dan traje **12 sati / 14 sati**.

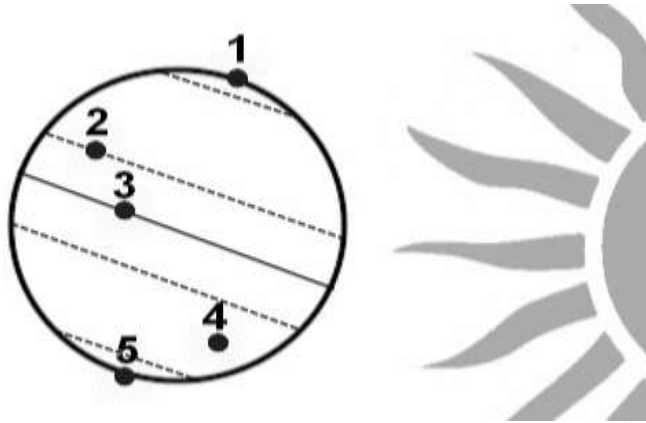
**U SLJEDEĆA TRI ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA
NA CRTU ISPRED PONUĐENIH ODGOVORA. TRI CRTE MORAJU OSTATI PRAZNE.**

- 2 13. Kontinentima pridruži otoke koji im prirodno pripadaju.
A) Madagaskar   B) Grenland
____ Južna Amerika   ____ Europa   ____ Afrika
____ Australija   ____ Sjeverna Amerika

- 2 14. Zemljinim polutkama pridruži kontinente koji se na njima nalaze.
A) Australija   B) Sjeverna Amerika
____ južna i sjeverna   ____ istočna i zapadna   ____ sjeverna i zapadna
____ istočna i južna   ____ istočna i sjeverna

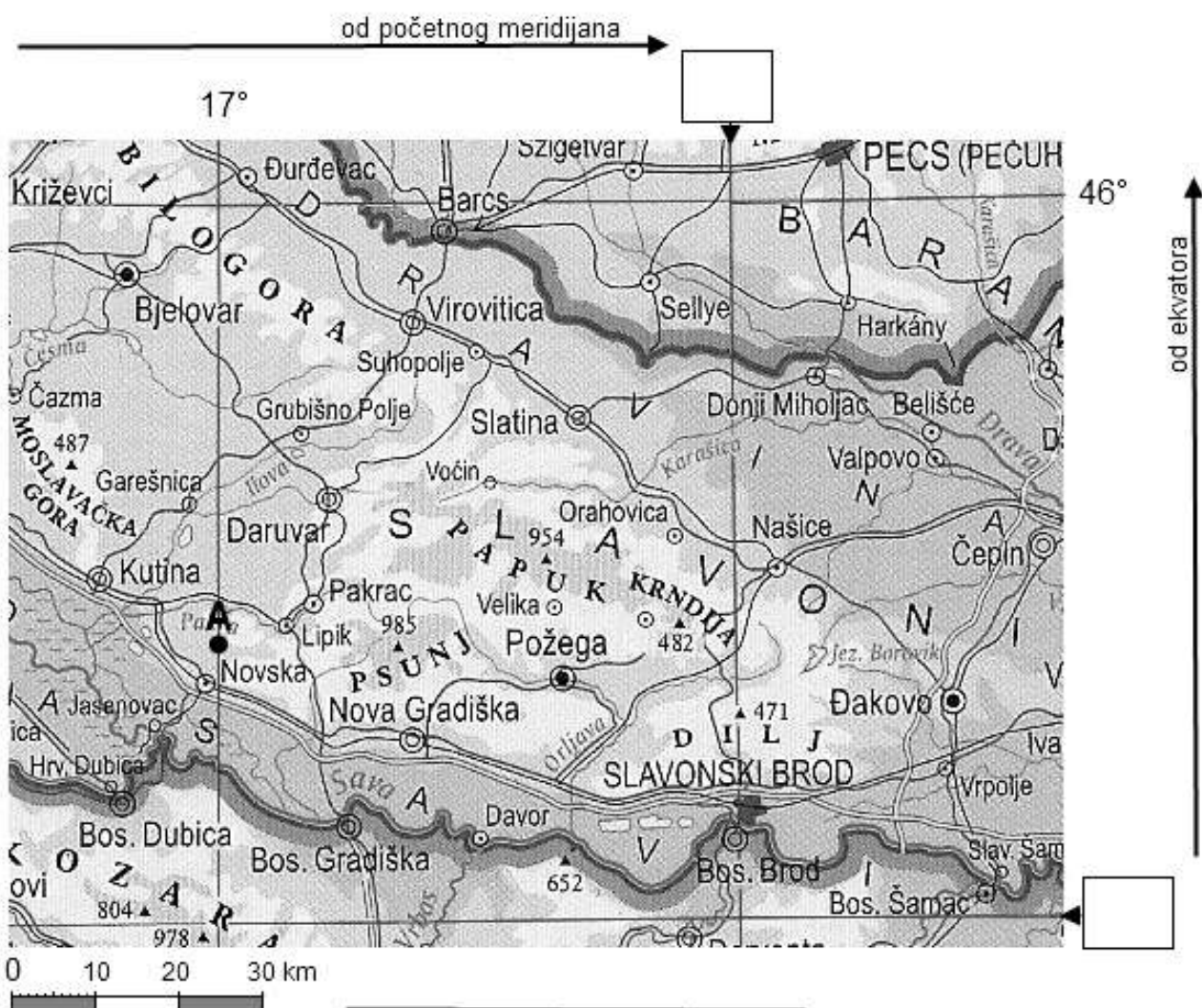
- 2 15. Oblicima krškog reljefa pridruži njihove opise.
A) pretežito okomita žljebasta udubljenja na stijenama
B) ljevkaasta udubljenja, promjera nekoliko metara
____ kamenice   ____ škrape   ____ ponikve   ____ špilje   ____ jame

SLJEDEĆIH SEDAM ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENOG CRTEŽA.

16. Na priloženom crtežu ucrtaj Zemljinu os i u cijelosti ispuni toplinski pojas u kojem traje polarni dan.
17. Koji je od navedenih datuma najbliži prikazanom položaju Zemlje prema Suncu (zaokruži slovo ispred točnog odgovora)?
 a) 15.3.   b) 30.6   c) 27.9.   d) 3.1.
18. Prema položaju Zemlje na priloženom crtežu na južnoj polutki je _____ (upiši naziv godišnjeg doba).
19. Naziv paralele na koju je ucrtana točka 2 je _____.
20. Naziv toplinskog pojasa u koji je ucrtana točka 4 je _____.
 Točka s najvećom brzinom rotacije označena je brojem _____. Najveći utjecaj sile teže na sjevernoj polutki je u točki označenoj brojem _____.
21. Polarnice su od ekvatora udaljene _____ stupnjeva (upiši broj).
22. Godine 2015. u sustavu kojemu pripada Zemlja ukupno je bilo _____ planeta (upiši broj). Ime svemirskog tijela oko kojeg se svi planeti gibaju je _____.

**SLJEDEĆIH OSAM ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE
GEOGRAFSKE KARTE DIJELA PANONSKE HRVATSKE.**

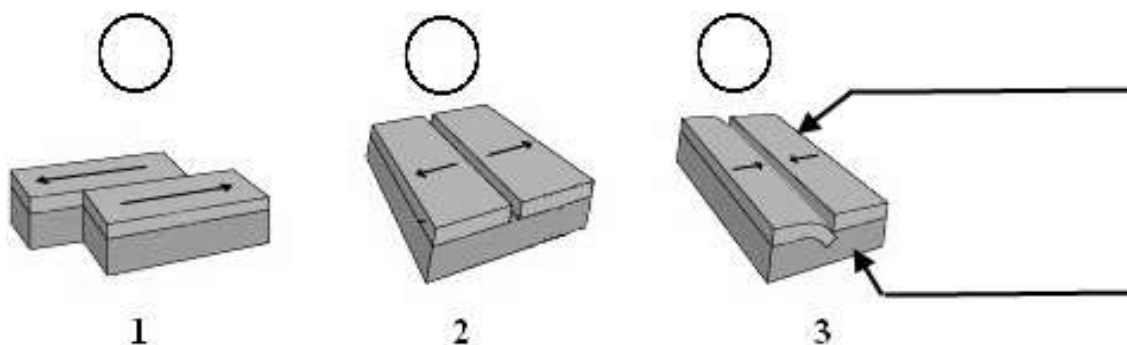

23. Na vodoravnu i okomitu strelicu uz priloženu geografsku kartu upiši odgovarajuće strane svijeta u odnosu na početni meridijan i ekvator.
24. Na priloženoj geografskoj karti razlika u stupnjevima između ucrtanih meridijana i između ucrtanih paralela je 1°. U pravokutnike upiši odgovarajuće stupnjeve za označeni meridijan i paralelu.
25. Priložena geografska karta prema mjerilu ubraja se u _____ karte. (upiši naziv vrste karata). Prema sadržaju, priložena geografska karta ubraja se u _____ karte (upiši naziv vrste karata).
26. Na priloženoj geografskoj karti 1 cm predočava _____ u prostoru. Na crtu ispod priložene geografske karte upiši brojčano mjerilo u kojem je karta izrađena.

Prostor za računanje:

27. Među naseljima na priloženoj karti Bjelovar, Našice, Pakrac, Voćin i Vrpolje brojem stanovnika najveće naselje je _____, a najmanje naselje je _____.
28. Imena dviju najviših gora u Hrvatskoj na priloženoj geografskoj karti su _____ i _____. Relativna visina između najviših vrhova tih gora iznosi _____.
- Prostor za računanje:
29. Ime grada na priloženoj karti južno od Dilja je _____, a ime najvećeg grada istočno od Dilja je _____.
30. Među naseljima u Hrvatskoj čija su imena u cijelosti vidljiva na priloženoj karti, ime naselja u kojemu Sunce najranije izlazi je _____. Ako Sunce izlazi u Slavonskom Brodu u 7:00 sati, u mjestu označenom na priloženoj karti točkom i slovom A Sunce izlazi u _____ sati.

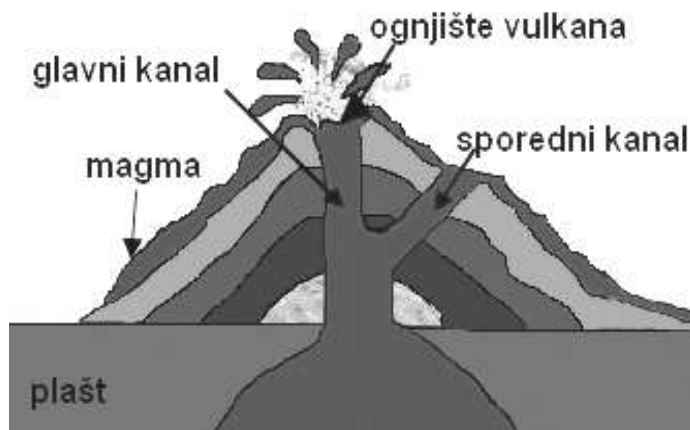
SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENIH CRTEŽA.

31. Crtež označen brojem 1 prikazuje _____ litosfernih ploča, a crtež označen brojem 2 prikazuje _____ litosfernih ploča (na crte upiši vrste pokreta litosfernih ploča).
32. Na crtežu označenom brojem 3 na strelice upiši nazive slojeva Zemlje. Dio u građi Zemlje koja se sastoji od ovih slojeva naziva se _____.
33. Na priloženom crtežu upiši slovo N u odgovarajući kružić iznad crteža koji prikazuje pokret litosfernih ploča koji dovodi do stvaranja nove oceanske kore. Upiši slovo M u odgovarajući kružić iznad crteža koji prikazuje pokret litosfernih ploča kod kojeg nastaju mlada nabrana gorja.

NA CRTEŽU KOJI PRIKAZUJE DIJELOVE VULKANA TRI SU POGREŠNA POJMA. PRONAĐI IH NA CRTEŽU I ISPIŠI U PRVI STUPAC TABLICE, A UZ NJIH U DRUGI STUPAC, U ISTOM REDU, UPIŠI TOČNE POJMOVE.

3 34. Promotri crtež koji prikazuje presjek građe vulkana i riješi zadatak prema uputi.

POGREŠAN POJAM	TOČAN POJAM

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI POJMOVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA NA CRTU ISPRED POJMA U LIJEVOM STUPCU. JEDAN POJAM IZ DESNOG STUPCA NE MOŽE SE POVEZATI.

2 35. Vrste reljefa prema postanku pridruži njihovim reljefnim oblicima.

___ strmac	A) ledenjački reljef
___ kanjon	B) riječni reljef
___ sipina	C) krški reljef
___ spilja	D) pustinjski reljef
	E) obalni reljef